

octombrie 2016

număr special

CUPRINS

Tudorel Andrei: Datele statistice – suport pentru fundamentarea politicilor publice adresate mediului rural 1

Nicolae Istudor: Menținerea tinerilor în mediul rural, condiție esențială pentru creșterea calității vieții 2

Publicații ale INS 3

Dan Boboc: Atomizarea proprietăților agricole, una dintre cauzele decalajului urban - rural 4

Satul românesc, încotro? 5

octombrie 2016

Colectiv redacțional:

Andreea IORDAN

Tania CIMPOERU

Bogdan PĂTĂRLĂGEANU

Cătălin MÎRLOGEANU

Bogdan DRĂGHIA

comunicare@insse.ro

ISSN: 2537 - 3129

TUDOREL ANDREI, președintele INS:

Datele statistice – suport pentru fundamentarea politicilor publice adresate mediului rural

Spațiul rural românesc se confruntă cu o serie de probleme specifice care trebuie abordate într-o manieră complexă și după o analiză amănunțită. Orice inițiativă de politică publică îndreptată spre rezolvarea acestor probleme trebuie să se bazeze pe date statistice care să asigure o fundamentare solidă și să ofere o bază adecvată pentru evaluare. În acest sens, Institutul Național de Statistică pune la dispoziție date de cea mai bună calitate, până la nivel de localitate, pe diverse subiecte: agricultură, populație, locuințe etc.

Datele oferite de Institutul Național de Statistică reprezintă nu numai un valoros suport pentru decidenții de politici publice, ci și baza realizării de cercetări în domeniul dezvoltării rurale. Sunt convins că, pe baza datelor oferite de Institutul Național de Statistică și printr-o cooperare solidă între specialiștii noștri și mediul academic, se pot găsi cele mai potrivite soluții pentru a ajuta zonele rurale să facă față multiplelor provocări economice, sociale și de mediu pe care le aduce secolul XXI.

Cum pot ajuta specialiștii Institutului Național de Statistică la îndeplinirea acestui deziderat? În afară de producerea de date de cea mai bună calitate, fapt ce reprezintă misiunea întregii organizații, ei pot oferi informații și explicații care să ajute la înțelegerea corectă a datelor statistice, acestea putând fi, astfel, interpretate și folosite adecvat.

Pentru a ne realiza misiunea, avem nevoie de întreaga cooperare a tuturor celor implicați în viața comunităților rurale. Această cooperare este necesară mai ales pentru crearea, menținerea și

dezvoltarea unor surse de date administrative de calitate la nivelul localităților. Utilizarea de către Institutul Național de Statistică a unor astfel de surse în procesul de producție are multiple avantaje atât pentru institut, cât și pentru întreaga administrație. Dintre acestea sunt de menționat: reducerea costurilor, reducerea sarcinii de răspuns, eliminarea erorilor de sondaj, reducerea timpului de elaborare a indicatorilor statistici, îmbunătățirea imaginii publice a statisticii oficiale și a întregii administrații.

Utilizând sursele administrative, este posibilă dezvoltarea unui sistem de captare a cerințelor colectivităților locale pentru dezvoltarea și implementarea de noi indicatori statistici, care să satisfacă toate cerințele de calitate. Prin relevanța unor astfel de indicatori, adaptați la cerințele specifice ale fiecărei colectivități locale, proiectele de dezvoltare pot fi mult mai bine fundamentate.

Prof. univ. dr. Nicolae Istudor,
rector ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI

Mentținerea tinerilor în mediul rural, condiție esențială pentru creșterea calității vieții

- Rezolvarea problemelor actuale ale spațiului rural românesc comportă o abordare complexă în care găsirea unei soluții nu poate fi decât rezultatul contribuției și cooperării tuturor factorilor implicați, inclusiv a învățământului superior și a cercetării, prin segmentele dedicate acestui spațiu, așadar și a Academiei de Studii Economice în care există Facultatea de Economie Agroalimentară și a Mediului. Cum vedeți contribuția acestei facultăți în elaborarea unui asemenea proiect?

- Facultatea de Economie Agroalimentară și a Mediului din cadrul Academiei de Studii Economice din București, pregătește specialiști în domeniu, având adaptat planul de învățământ și programele analitice pentru a răspunde nevoilor reale din mediul rural. România, ca de altfel toate statele membre ale UE, se confruntă cu grave probleme de îmbătrânire a populației din mediul rural, astfel, asigurarea educației și încurajarea tinerilor de a rămâne în mediul rural devine o condiție esențială pentru asigurarea competitivității sectorului agricol, precum și creșterea calității vieții din mediul rural. Învățământul superior de profil are o contribuție esențială în procesul de menținere a tinerilor în mediul rural, precum și pregătirea acestora în vederea creșterii eficienței socio-economice a activităților din mediul rural. În acest sens, conducerea ASE și a facultății EAM au depus eforturi pentru diminuarea taxei de școlarizare pentru studenții de la ciclul licență care provin din mediul rural, precum și pentru acordarea unui punctaj suplimentar absolvenților care depun proiecte pentru măsura 6.1. "Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri" din Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014 - 2020.

România a beneficiat de sume importante pentru politica de dezvoltare rurală, prin intermediul fondurilor europene, atât în perioada de preaderare, cât mai ales în cea de postaderare. Facultatea de Economie Agroalimentară și a Mediului a finalizat un proiect

de cercetare cu privire la eficiența utilizării acestor fonduri, iar una dintre concluzii este legată de tinerii fermieri, fiind o măsură care s-a bucurat de un real succes, atât la depunerea proiectelor, cât și după finalizarea acestora. În acest sens, pentru actuala perioadă de programare, 2014 - 2020, în care mediul rural beneficiază de circa 8 mld. euro, fonduri pentru dezvoltare rurală, facultății EAM îi revine un rol important pentru pregătirea specialiștilor în domeniul accesării acestor fonduri și transmiterea competențelor necesare pentru asigurarea consultanței, depunerea proiectelor sau chiar elaborarea politicilor în domeniu. De asemenea, ASE, printr-un grup de colegi de la Facultatea EAM, a participat la elaborarea PNDR prin realizarea analizei economico-sociale a spațiului rural care a stat la baza fundamentării acestui program.

- Învățământul superior românesc are, principial, cel puțin două componente dedicate spațiului rural - una de natură tehnică, Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară și alta de natură economică deja amintită în cadrul ASE. Care credeți că ar putea fi zonele de întâlnire ale preocupărilor specialiștilor pregătiți în cele două instituții în sprijinul asigurării factorului uman necesar pentru dezvoltarea satului românesc, ținând seama și de mutațiile intervenite în ultimele decenii în viața acestuia?

- Relațiile dintre ASE și celelalte universități sunt foarte bune. Relația dintre cele două instituții amintite se concretizează prin existența unui acord de parteneriat, având ca obiect principal realizarea unei colaborări de specialitate cu Facultatea de Economie Agroalimentară și a Mediului, prin participarea reciprocă a cadrelor didactice la cursurile de specialitate, conferințe științifice, comisii de doctorat și de abilitare, precum și punerea la dispoziție de către ambele instituții a bazei materiale - laboratoare, câmpuri experimentale etc. cu

scopul efectuării de lucrări practice, conform fișelor disciplinelor cu caracter tehnic.

De asemenea, domnul prof. univ. dr. Sorin Câmpeanu, rectorul USAMV este președintele Consiliului Național al Rectorilor, iar în calitatea subsemnatului, de vicepreședinte al organismului amintit anterior, am stabilit ca principale obiective ale consorțiului consolidarea și dezvoltarea cooperării între instituțiile de învățământ superior, precum și promovarea de inițiative și formularea de propuneri către Parlament, Guvern, Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice și către orice alte organisme implicate în problematica învățământului superior, având ca obiectiv dezvoltarea învățământului românesc în context european.

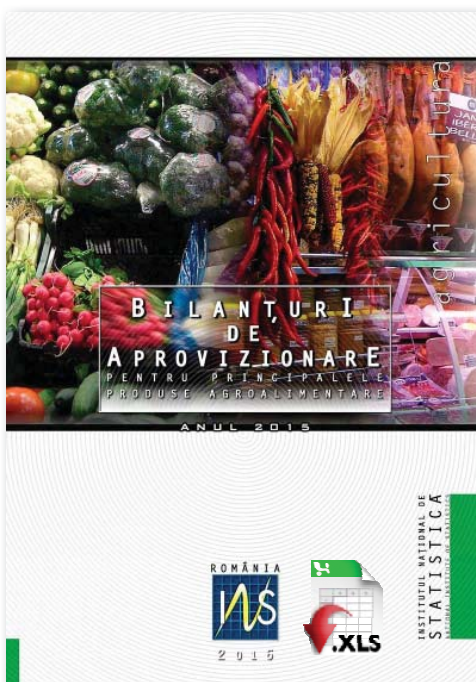
În vederea creșterii eficienței sectorului agroalimentar, se impune continuarea colaborării dintre cele două instituții. Pentru a putea transmite metode de îmbunătățire a potențialului tehnic și economic în sectorul agroalimentar și pentru îmbunătățirea cunoștințelor în mediul rural, cele două instituții trebuie să colaboreze în cadrul proiectelor de cercetare, în special în cadrul celor de cercetare aplicativă. De asemenea, colaborarea trebuie să vizeze adaptarea programelor analitice la cerințele economiei reale, precum și la ultimele cercetări în domeniu, precum și colaborarea științifică cu instituții internaționale similare/corespondente și cu orice alte organisme internaționale din domeniu.

- **O importantă componentă în rezolvarea oricărei probleme în lumea contemporană o reprezintă preluarea experienței pozitive, a plusului de cunoaștere din țări care s-au confruntat înaintea noastră cu probleme asemănătoare precum cea a vieții rurale. În acest sens, în ce fel ar putea contribui profesorii și studenții din Facultatea de Economie Agroalimentară și a Mediului la aducerea în România a know-how-ului din țările avansate?**

- Conducerea universității noastre susține și încurajează schimbul de experiență atât pentru studenți, cât și pentru cadrele didactice. Considerăm foarte importantă experiența altor state, iar aducerea în țara noastră a know-how-ului din țările dezvoltate va contribui la creșterea competitivității sectorului agroalimentar, precum și la creșterea atractivității către activitățile din mediul rural românesc. În acest sens, Academia de Studii Economice din București, prin intermediul Facultății de Economie Agroalimentară și a Mediului a implementat cu succes un proiect internațional, având ca obiectiv principal transferul de cunoaștere în sectorul agroalimentar, proiect finanțat prin intermediul Programului South-East Europe. Scopul programului a fost de creare a unor parteneriate transnaționale în domeniul de importanță strategică, în scopul îmbunătățirii procesului de integrare teritorială, economică și socială și al sprijinirii coeziunii, stabilității și competitivității. Atât studenții cât și cadrele didactice din cadrul Facultății de Economie Agroalimentară și a Mediului au efectuat o serie de training-uri și cursuri în străinătate la instituții din domeniu. Avantajele acestor schimburi de experiență se concretizează în îmbunătățirea ofertei educaționale prin creșterea calității și relevanței practice, dezvoltarea competențelor și abilităților de cercetare ale cadrelor didactice, precum și aducerea know-how-ului și deschiderea unor afaceri de succes de către studenți. De menționat că Academia de Studii Economice din București încurajează inițiativele studenților, cadrelor didactice și absolvenților pentru crearea și dezvoltarea de noi întreprinderi (start-up) și susținerea acestora până la lansarea pe piață prin intermediul unui incubator de afaceri.

(Interviu realizat de Direcția de Comunicare a INS)

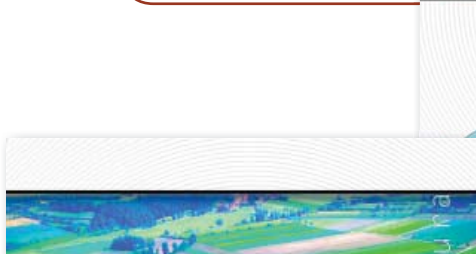
PUBLICAȚII ALE INS

Bilanțuri de aprovizionare pentru principalele produse agroalimentare

Efectivele de animale și producția animală

Producția vegetală la principalele culturi

Prof. univ. dr. Dan Boboc, FACULTATEA DE ECONOMIE AGROALIMENTARĂ ȘI A MEDIULUI, ASE BUCUREȘTI

Atomizarea proprietăților agricole, una dintre cauzele decalajului urban - rural

- Care ar fi în opinia dvs. principalele elemente care contribuie la menținerea decalajului între zonele urbane și cele rurale?

- Cu siguranță una din cauzele majore ale menținerii decalajului între cele două entități o constituie atomizarea proprietăților agricole care de-a lungul ultimilor 20 de ani a creat multă inerție în coagularea de proprietăți, fapt care ar fi permis eficiență în exploatare și dinamism în distribuție. Se constată o polarizare a dimensiunii suprafețelor agricole cu o extremă de mare densitate a micilor fermieri / gospodării de autoconsum comparativ cu cealaltă extremă - marile exploatații agricole dotate cu tehnologie de ultimă generație. Se pliază acest sistem pe cel al economiei românești în general, unde clasa de mijloc nu se regăsește ca element preponderent.

Fără pârgii funcționale de stimulare a formelor asociative, decalajul poate să se reducă în mod natural doar în timp, prin depopularea ruralului și crearea unei veritabile burse a terenurilor agricole, fenomen îngrijorător prin prisma lăntării lui, dacă este lăsat nestimulat în contextul dinamicii economice actuale.

Dar apariția și consolidarea unei veritabile clase de mijloc în rural nu se poate realiza fără o creștere a gradului de emancipare a populației. Ținând cont de uriașul procent de ocupare a forței de muncă din România în agricultură, în jurul a 40%, coroborat cu nivelul de instruire submediu al acestuia, la care se adaugă media de vârstă ridicată în rural față de urban, optimismul - dacă ar exista - în a previziona o reducere a decalajului între urban și rural nu s-ar regăsi într-un orizont de timp optimist. O bună șansă de a accelera diferențele rural/urban o constituie revizuirea și implementarea politicilor agricole, împreună cu noul PNDR și concomitent cu îmbunătățirea infrastructurii rurale.

- Care sunt criteriile ce definesc potențialul de dezvoltare socio-economică a zonelor rurale?

- Să ne referim întâi la dimensiunea suprafețelor agricole fertile care definesc resursa uriașă a României. Este limpede că folosirea variatelor tipuri de culturi vegetale - extensia în cultură a plantelor horticole, plantelor medicinale, a culturilor semincere, alături de clasică cultură mare cu mare randament economic/ha, și completat cu extensia prin procesare a recoltei, în principal horticole, sunt numai două exemple simple în abordare. Sectorul zootehnic, neinspirat ca structură a raselor cu destinație pe categorii de valorificare și cu o subdimensionare a fermelor, dar și a șeptelului, aflate în același raport cu marii producători - ca în cazul marilor ferme vegetale, poate fi un punct de plecare în emanciparea și restructurarea comunităților rurale.

- Considerați capitalul uman ca fiind cea mai importantă resursă a societății în procesul de dezvoltare economică a unui teritoriu?

- Indiscutabil. Și trebuie abordată această temă prin prisma resursei: așa cum trebuie conservat solul și protejat împotriva poluării sau a deșertificării, la fel trebuie abordată și resursa umană care trebuie potențată în așa fel încât să poată valorifica prin inovație și mobilitate tot ecosistemul pe care-l are în administrare. Pașii care s-au făcut deja prin proiectele europene de tip POSDRU trebuie consolidați prin găsirea de instrumente pedagogice și profesionale la nivel de teritoriu, fie prin Agenția Națională de Consultanță din Agricultură, fie prin intermediul viitoarelor Camere Agricole.

- Care sunt șansele de revitalizare a zonelor rurale în prezent?

- După opinia mea, trebuie luat în considerare construirea unui cluster care să includă zona guvernamentală - ministerele agriculturii, finanțelor, mediului, precum și zona de cercetare - ASAS și reprezentanți din învățământul superior de profil. Toate aceste structuri se intersectează cu tema

revitalizării rurale și numai împreună se poate construi o strategie care să aibă potențial succes.

- Care sunt principalii indicatori necesari estimării potențialului de dezvoltare a unei localități?

- Putem lua în calcul ca principali indicatori pe cei de natură umană: densitatea populației, nivelul de instrucție al acesteia, structura pe categorii de vârstă, alături de condițiile oferite de localitate: principalele resurse naturale, gradul de dezvoltare al infrastructurii, nivelul de interconectare cu administrația regională și centrală cu structuri echivalente din alte țări.

- În actuala conjunctură legată de scăderea demografică la nivelul zonelor rurale, considerați oportuna o reșezare administrativ-teritorială a României, bazată pe unificarea/inglobarea mai multor zone geografice?

- Este incontestabil faptul că o reșezare administrativ-teritorială poate crea premisele luării unor mai bune și mai coerente decizii privind strategiile de dezvoltare pe areale mai extinse, dar cu tradiții socio-culturale asemănătoare. Tot la categoria beneficii trebuie menționată o creștere a competitivității zonale, asociată cu un grad mai mare de autonomie economică.

(Interviu realizat de Direcția de comunicare a INS)

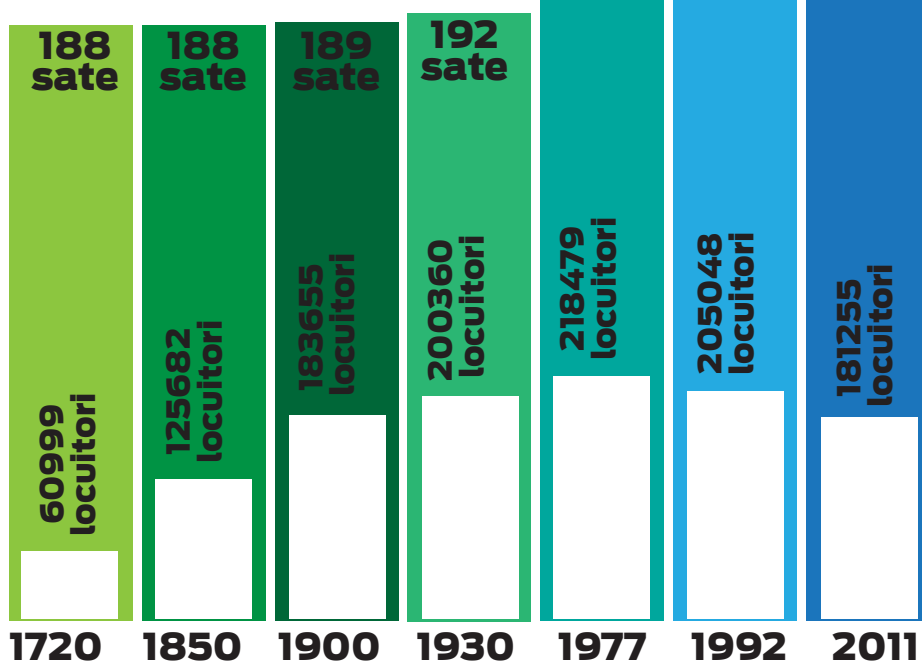
Studiu de caz realizat de Direcția Regională de Statistică Bistrița-Năsăud

Satul românesc, încotro?

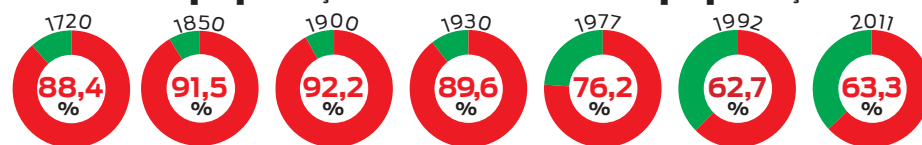
„Satul, situat în inima unei lumi, își este oarecum sieși suficient. El n-are nevoie de altceva decât de pământul și de sufletul său și de un pic de ajutor de sus pentru a-și suporta cu răbdare destinul... Satul e atemporal. El s-a păstrat feciorelnic neatins în autonomia sărăciei și a mitologiei sale pentru vremuri când va putea să devină temelie sigură a unei autentice istorii românești.”

Lucian Blaga – „Elogiul satului românesc” în Discursuri de recepție la Academia Română, Ed. Albatros, București, 1980

Zona județului Bistrița-Năsăud - una dintre cele mai rurale din România

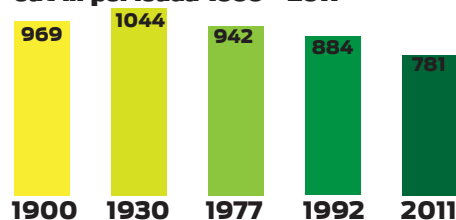

Ponderea populației rurale în totalul populației

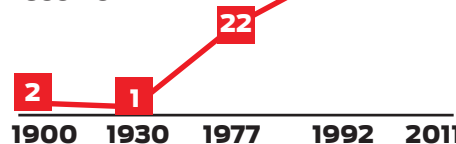

Mircea Chira, director executiv DRS Bistrița-Năsăud

Numărul mediu al locuitorilor unui sat în perioada 1900 - 2011

Numărul satelor cu o populație mai mică de 200 de locuitori 1900-2011

Clasamentul satelor după numărul de locuitori

An	1900	1930	1977	2011
Primele 5 sate	17103	19781	23847	24616
Ultimele 5 sate	1046	1263	420	105

Concluzii

- Creșterea numărului localităților rurale cu peste 23% în circa 200 de ani;
- Nivelul absolut al populației rurale din anul 2011 este sub acela înregistrat în anul 1900;
- Consolidarea istorică a preponderenței populației rurale, deși aceasta a înregistrat un declin de peste 28% în interval de circa un secol;
- Numărul mediu al locuitorilor ce revin unei localități rurale s-a diminuat de la o valoare maximă de 1044 în 1930 la 781 în 2011;
- Numărul satelor cu o populație de sub 200 de locuitori reprezintă peste o cincime din totalul acestora în anul 2011;
- Ultimii 20 de ani au marcat o ușoară tendință de creștere a ponderii populației rurale în populația totală.

Surse de date

- 1) **Boca, Pompei** – Populația județului Bistrița-Năsăud între anii 1720 – 1870 în File de istorie – IV, Muzeul de istorie Bistrița, 1976.
- 2) **Rotariu, Traian** – coordonator – Recensământul din 1850, Transilvania, Ed. Staff, Universitatea Babeș Bolyai, Cluj Napoca, 1996
- 3) **Rotariu, Traian** – coordonator – Recensământul din 1900, Transilvania, Ed. Staff, Universitatea Babeș Bolyai, Cluj Napoca, 1996
- 4) **Institutul Central de Statistică** – Recensământul General al Populației din România din 29 decembrie 1930, vol. IX. Structura populației
- 5) **Direcția Centrală de Statistică** – Recensământul Populației și al Locuințelor din 5 ianuarie 1977, Partea I - Populație
- 6) **Direcția Regională de Statistică Bistrița-Năsăud**, informații și baze de date privind recensămintele populației și locuințelor din 2002 și 2011.

INSTITUTUL NAȚIONAL DE
STATISTICĂ

INS

**ZIUA
EUROPEANĂ A
STATISTICII
20.10.2016**

**STATISTICI MAI BUNE
PENTRU O VIAȚĂ MAI BUNĂ**

calculăm statistica oficială a României încă din **1859**

